

Список використаних джерел

1. Вілмут Дж. Використання портфоліо для навчання та оцінювання : навч. посібн. за ред. І. Є.Булах, М. Р. Мруги. Київ : Майстер-клас, 2007. 48 с.
2. Вілмут Дж. Оцінювання для навчання: навч. посіб. за ред. І. Є.Булах, М. Р. Мруги. Київ : Майстер-клас, 2007. 170 с.
3. Дейвід Гопкінз. Оцінювання для розвитку школи. Переклад з англ. Галини Вець. Львів : Літопис, 2003. 256 с.
4. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-rochatkovoyi-osviti>.
5. Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу : монографія. Савченко О. Я., Бібік Н. М., Байбара Т. М., Вашуленко М. С., Коваль Н. С., Онопрієнко О. В., Пономарьова К. І., Прищепя О. Ю. Київ : Педагогічна думка, 2012. 192 с.

Лариса Шевчук,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України

СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕКСТУ В УМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ

Завдяки своїй багатовекторності та багатоаспектності проблема білінгвізму знайшла своє відображення у дослідженнях і публікаціях таких науковців, методистів і вчителів як П. Атанасопулос, А. Богущ, У. Вайнрайх, І. Гудзик, Ю. Жлуктенко, Л. Казанцева, М. Кочерган, Т. Лозан, І. Луценко, В. Ляпунова, Л. Масенко, Л. Нікольський, Л. Перетяцько, О. Петрук, М. Пилип, К. Повхан, В. Редько, О. Селіванова, Л. Ставицька, П. Тушніцка, В. Уайтлі, О. Хорошковська, О. Швейцер, Л. Щерба та ін.

Розглядаючи білінгвізм у площині індивідуальної характеристики особистості, наразі говоримо про нього як про здатність людини спілкуватися двома або більше мовами, «перемикання» з мови на мову, поперемінне використання особами мов залежно від ситуації спілкування [2].

Професор Ланкастерського університету П. Атанасопулос пише, що висловлюючи емоції тією чи іншою мовою, люди переживають різні почуття, а

постійний перехід з однієї мови на іншу є своєрідним тренуванням для мозку. Продовжуючи думки професора зазначимо, що водночас спостерігається суттєве зростання показників розвитку мислення та пам'яті, здатності до вирішення складних завдань, розширення можливостей для спілкування, кар'єрних перспектив та ін.

Утім, варто враховувати, що перехід з однієї мови на іншу (переключення кодів) – це «достатньо складне завдання, яке потребує перебудови мовленнєвого апарату, мовного мислення й психологічної перебудови» [7].

Залежно від кількості комунікативних дій науковці розрізняють такі різновиди білінгвізму [3]: рецептивний, репродуктивний, продуктивний. Зважаючи на специфіку, можемо вважати їх рівнями, переліченими у порядку розвитку відповідних умінь і навичок:

- 1) сприймання та розуміння почутого або прочитаного;
- 2) розуміння та відтворення почутого або прочитаного;
- 3) вільне володіння мовою.

Для найвищого рівня (продуктивного білінгвізму) характерна здатність вільно спілкуватися та продукувати тексти.

Важливим фактом ефективного опрацювання тексту в умовах білінгвізму є словникова робота. Зокрема, на нашу думку, особливо важливим є словниковий запас (як активний, так і пасивний).

Цікавими є напрацювання Еріка Гуннемарка, який на основі твердження, що активний словниковий запас – це запас, необхідний для розмови, а пасивний – для читання, відповідно розрізняє такі рівні оволодіння мовою [4]:

✓ для усного спілкування

- 1) базовий (пороговий рівень) – 400-500 слів, біля 100 стійких словосполучень і мовних штампів;
- 2) міні-рівень – 800-1000 слів і біля 200 фразеологізмів;
- 3) меді-рівень – 1500-2000 слів, приблизно 300 фразеологізмів і мовних штампів;

✓ для читання

- 1) міні-рівень (пороговий рівень) – 800-1000 слів (для читання простих текстів, користуючись словником);
- 2) рівень читання літератури зі (своїї) спеціальності – 3000-4000 слів;
- 3) рівень читання прози – 8000 слів.

Об'єднуючи визначені кількісні показники в єдину систему, Е. Гуннемарк визначає такі орієнтовні рівні для тих, хто починає вивчати мову:

- «рівень А (базовий словниковий запас) – 400-500 слів (достатньо, щоб охопити приблизно 90% усіх слововживань під час повсякденного письмового спілкування або близько 70% нескладного письмового тексту);

- рівень Б («мінімальний словниковий запас», «міні-рівень») – 800-1000 слів (достатньо для близько 95% усіх слововживань під час повсякденного спілкування і приблизно 80-85% письмового тексту);

- рівень В («середній словниковий запас», «міді-рівень») – 1500-2000 слів (охоплення 95-100% усіх слововживань під час повсякденного спілкування і близько 90 % письмового тексту) [4].

Високий рівень словникового запасу є важливою і необхідною умовою ефективного опрацювання тексту в умовах білінгвізму. По-перше, це є необхідним для розуміння окремих прочитаних слів та усвідомлення їх специфіки, набутої у поєднанні з іншими словами, у контексті тексту.

По-друге, як зазначає І. Зимня [6] (опираючись на дослідження Н. Жинкіна [5]), важливу роль відіграє механізм випереджуючого відображення, який під час рецепції полягає у процесі вірогідного прогнозування. Зазначений процес впливає на швидкість і якість читання, глибину проникнення у зміст тексту. «Вірогідне прогнозування полягає у продукуванні людиною, яка сприймає текст, найбільш вірогідних гіпотез і наступного їх підтвердження або відхилення у процесі сприйняття [6, с. 86]. І. Зимня пояснює сутність механізму на такому прикладі: коли людина читає початок фрази, то одразу прогнозує її завершення. Це може бути кілька варіантів, кожен із яких – відповідне слово. Адже «засвоюючи слова у певних поєднаннях одне з одним, людина і сприймає їх у відповідних зв'язках, прогнозує те поєднання, яке найчастіше трапляється їй у досвіді спілкування», під час читання текстів [6, с. 87]. Водночас, результатом прогнозування можуть бути не лише окремі слова, а й словосполучення.

По-третє, для глибокого і повного розуміння тексту важливо збагачувати словник різними граматичними формами слова, спільнокореновими словами, фразеологізмами тощо.

Разом з тим, читання (слухання) й опрацювання текстів є дієвим способом збагачення словника. Адже текст, без сумніву, вдало дібраний текст стає джерелом нових слів, а ґрунтовно спланована, детально продумана різноманітна робота з текстами сприяє переміщенню засвоєних слів із пасивного словника в активний.

Зважаючи на важливість зазначених вище факторів, наголосимо, що для ефективного опрацювання учнями тексту в умовах білінгвізму слід систематично та наполегливо працювати над збагаченням їхнього словникового запасу починаючи з початкових класів, що мотивує актуальність і необхідність розроблення відповідного навчально-методичного забезпечення, його апробації в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Атанасопулос П. Как на вас влияет язык, на котором вы говорите. Блог греческого ученого. URL: <https://nv.ua/style/blogs/kak-na-vas-vlijaet-jazyk-na-kotorom-vy-govorate-blog-grecheskogo-uchenogo-1233378.html> (дата звернення 26.01.2019).
2. Вайнрайх У. Языковые контакты. Київ : Вища школа, 1979. 263 с.
3. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. 4-е изд., перераб. и доп. Москва : Рус. яз., 1990. 246 с.
4. Гуннемарк Э. Искусство изучать языки. URL: <https://coollib.com/b/222819> (дата звернення 20.08.2019).
5. Жинкин Н.И. Механизмы речи. Москва, 1958. 370 с.
6. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. Москва : Просвещение, 1991. 222 с.
7. Кушнерик В.І., Холодова А.А. До проблеми формування двомовної особистості. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2012. № 6. С. 167-172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufm_2012_6_40.

Марина Шкода,
аспірантка кафедри дошкільної і початкової освіти
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
Науковий керівник – **Степанова Тетяна,**
декан факультету дошкільної та початкової освіти
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

ТАКСОНОМІЯ БЕНДЖАМІНА БЛУМА У ЗМІСТІ ПРОГРАМИ НУШ ТА ПІДРУЧНИКІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасному освітньому процесі набирають актуальності аспекти вивчення англійської мови з опорою на розвиток критичного та творчого мислення, виховання вмотивованої особистості, яка вміє співпрацювати, навчається упродовж життя задля побудови успішного життєвого та професійного шляху. Відповідно до програми з іноземних мов для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів за 2018 рік оновлення змісту навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах пов'язується насамперед із деякими змінами в стратегічних напрямках розвитку сучасної освіти – спрямування